

Leder

Arne Redse

De tre første artiklene i dette nummeret dreier seg om misjonsstrategiske problemstillinger knyttet til spørsmål om kontekstualisering og selvunderhold. Leseren vil merke en viss spenning mellom Vegges og Selstøs artikler. De to siste artiklene er biografiske – knyttet til to relativt ukjente, men innflytelsesrike pionermisjonærer.

I den første artikkelen er det Asle F. Jøssang, førsteamanuensis ved NLA høghskolen, som presenterer, analyserer og vurderer – fra et kontekstualiseringsperspektiv – utviklingen i NLMs arbeid i området Mbulu i det nordlige Tanzania. I 1939 startet svenske misjonærer nytt arbeid i dette området. I 1950 ble arbeidet overtatt av Norsk Luthersk Misjonssamband (NLM). Området er det eneste stedet i Afrika der kontinentets fire språkfamilier møtes. Men selv om en stod overfor en rekke helt forskjellige språk, ulike livsbetingelser og et kulturelt mangfold, satset misjonen på samme strategi for alle gruppene og en felles kirkeorganisasjon uten lokale kontekstualisering. Arbeidet utviklet seg likevel forskjellig i de forskjellige folkegruppene. I den minste vokste arbeidet fortest, men i den største vokste det seint. Det kushitisk-talende Iraqw-folket ble den dominerende gruppen i samfunnet og i kirken. Det nilotic-talende Datoga-folket ble stadig mer marginalisert. På tross av dette, valgte misjonen å etablere en felles kirke for alle gruppene. Dette burde ha utfordret misjonen til å tenke nøyere gjennom dynamikken folkegruppene imellom angående både sosiokulturelle, materielle og åndelige saker, og hvordan en kunne tilpasse strategien til de ulike gruppene. Bare helt nylig har Datoga-folket blitt gjenoppdaget som en unådd folkegruppe.

Som Ivar Vegge, førsteamanuensis ved Fjellhaug Internasjonale Høghskole, påpeker i neste artikkel, har det i oppstarten av et nytt misjonsarbeid vært vanlig i norske misjonsorganisasjoner å gå inn med tung økonomisk støtte – spesielt innenfor diakonalt arbeid, men også til lønn for evangelister, prester og andre ansatte. En massiv økonomisk støtte kan imidlertid skape økonomisk avhengighet og ødelegge

3

lokalt initiativ og ansvar. Når misjonsorganisasjonene til slutt forsøker å avvikle støtten, og overføre arbeidet til den lokale kirken, blir dette en for stor belastning for kirken. Ellers er det en erfaring at tilgang til mye penger utenfra, er forbundet med faren for korrupsjon. Og den skjeve maktbalansen mellom de som gir, og de som mottar, kan lett medføre paternalisme. Som en respons på problemene en massiv økonomisk støtte kan medføre, har idealet om kirkers økonomiske selvunderhold fra starten av blitt fremmet som et godt prinsipp. Men ettersom kristen misjon inkluderer både evangelisering og diakoni, kan en vel ikke skjære ned det diakonale arbeidet til et minimum uten å stå i fare for å svikte en side ved misjonskallet? Artikkelen avdekker ellers flere problematiske sider med «selvunderhold» som et misjonsstrategisk prinsipp. Et nytt ideal om «ansvarlig partnerskap» i misjonsarbeidet er teologisk, historisk og empirisk en bedre vei, konkluderer Vegge.

Misjonær Mons Gunnar Selstø's artikkel er en beskrivelse av hvordan NLM, ved Selstø selv og hans familie, startet opp et nytt arbeid blant de muslimske malinké-folket i landsbyen Naréna i Mali. Han gir først en presentasjon av forberedelsene til det nye arbeidet – med vekt på strategi og metoder. Deretter gjør han rede for implementeringen av forberedelsene, for til slutt å inkludere noen vurderinger. Presentasjonen og analysen er selvsagt preget av hans deltagende observasjon og refleksjoner gjort underveis. Artikkelen er derfor å regne som det vi kaller en feltrapport – altså ikke forskningsbasert. Når det gjelder arbeidets metode, ble det fra starten bestemt at en skulle legge stor vekt på kulturkunnskap og relasjonsbygging, med vekt på kontakt med opinionsdannere. Selvunderhold synes å være vektlagt, selv om ordet ikke er brukt. I så måte representerer artikkelen en noe annen vinkling enn Vegges artikkel. Det bør være mye å lære av Selstø's erfringer.

Artikkelen til Randi Hege Skjelmo (førsteamanuensis ved Universitetet i Tromsø) og Liv Helene Willumsen (professor ved Universitetet i Tromsø) handler om innholdet i en håndskrevet bok av lærer og predikant Isaac Olsen. Boken ble til i årene 1703-1717. De fleste av disse årene bodde og virket Olsen blant samene i Finnmark (1700-1716). Boken dreier seg om beretninger fra eget arbeid og observasjoner han gjorde seg der han reiste rundt og underviste samene der de bodde. Han lærte seg samisk og underviste samene på deres eget språk. Han var den første som formidlet evangeliet på det samiske språket. Han oversatte deler av katekismen og flere salmer til samisk. «Den mangefasetterte samlingen av tekster som kopiboken utgjør, beriker og tilfører oss forståelse både av 300 år gamle trosoppfatninger og kulturelle uttrykksmåter. Den gir også et innblikk i den misjonsiver, misjonstrang og misjonsdedikasjon som Isaac Olsen står for» (sitat fra artikkelen). Thomas von Westen dro på sin første tur til Finnmark i 1716. Da hadde Olsen arbeidet der i 16 år allerede. I årene 1716-1718 underviste han på von Westens lærerseminar i Trondheim. Deretter ble han kalt til København av misjonskollegiet for å arbeide med å oversette religiøse tekster til samisk, og for å informere misjonskollegiet om forholdene blant samene i Finnmark.

Marte Lægred Nesse, lektor ved Knarvik videregående skole, skriver om Anna Jakobsen Cheng (1860-1911), den ene av de to første norske, kvinnelige misjonærene til Kina. Den andre var Sofie Reuter. De to ankom Kina i 1886 som utsendinger for China Inland Mission. Anna Jakobsen giftet seg med en kristen kineser, Cheng Xiuqi, og ble av den grunn oppsagt i CIM. Ekteparet startet da sin egen misjonsorganisasjon – Anna Cheng's Mission. Det er to hendelser i Anna Jakobsen Chengs liv som står i fokus i Nesses artikkel: Hennes overgang fra å være tjenestepike til å bli misjonær i CIM, og hennes ekteskap med Cheng Xiuqi, som førte til at hun måtte slutte i CIM. Disse to overgangene i hennes liv tolker Nesse ved hjelp av to familiekonsepser som teorigrunnlag. Som Nesse påpeker, framhever nyere misjonshistorisk forskning viktigheten av å studere misjonærenes personlige erfaringer. Begrepene 'misjonsfamilien' (den institusjonelle – som f.eks. CIM) og 'misjonærfamilien' (kjernefamilien og andre personlige relasjoner) – slik disse er blitt innholdsbestemt av historikeren Emily J. Manktelow (2013) – kan fungere som verktøy som kan bidra til å avdekke mer erfaringsrelaterte sider ved misjonshistorien. Ved Nesses studium av Anna

Jakobsen Chengs relasjoner til misjonærfamilien og til CIM – i rammen av disse to begrepene – avdekkes nye innsikter i hennes livserfaringer som misjonær.

Endringer i redaksjonen – ord til takk – og takk for meg:

Ved utgangen av 2017 sluttet professor Marion Grau i Egede Instituttet og dermed også som redaksjonssekretær for Norsk Tidsskrift For Misjonsvitenskap (NTM). Vi takker Marion for innsatsen for NTM, ikke minst for arbeidet knyttet til overgangen fra papirutgaven til ren digital utgave med Open Access og samtidig ny layout. Det var en krevende prosess. Vi er stolte av resultatet.

Knud Jørgensen har svart ja til å ivareta redaksjonssekretærjobben for ett år. Knud er kjent for de aller fleste av våre lesere. Han har vært misjonær i Etiopia (Radio Evangeliets Røst), har doktorgrad fra Fuller Theological Seminary, har vært ansatt i Det Lutherske Verdensforbund, vært rektor ved Gå Ut Senteret, informasjonssjef i Kirkens Nødhjelp, direktør for Areopagos (Buddhistmisjonen), førsteamanuensis ved Menighetsfakultetet, og har vært mye engasjert i Egede Instituttet. Knud har skrevet bøker og artikler i lange baner. Velkommen Knud.

Så gjenstår det å si takk for meg. Dette nummeret av NTM er det siste jeg skriver leder til. Jeg nærmer meg 68 og har begynt å trappe ned. Samtidig må jeg si at det er med et visst vemod jeg avslutter tjenesten i NTM. Det har vært en spennende og lærerik oppgave. Takk til styret for Egede Instituttet som betrodde meg denne oppgaven. Og spesielt vil jeg takke førsteamanuensis Kristin Norseth for et veldig godt samarbeid. Hennes kritiske blikk har forbedret mang en artikkel. Nå representerer hun kontinuiteten i redaksjonen.